

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

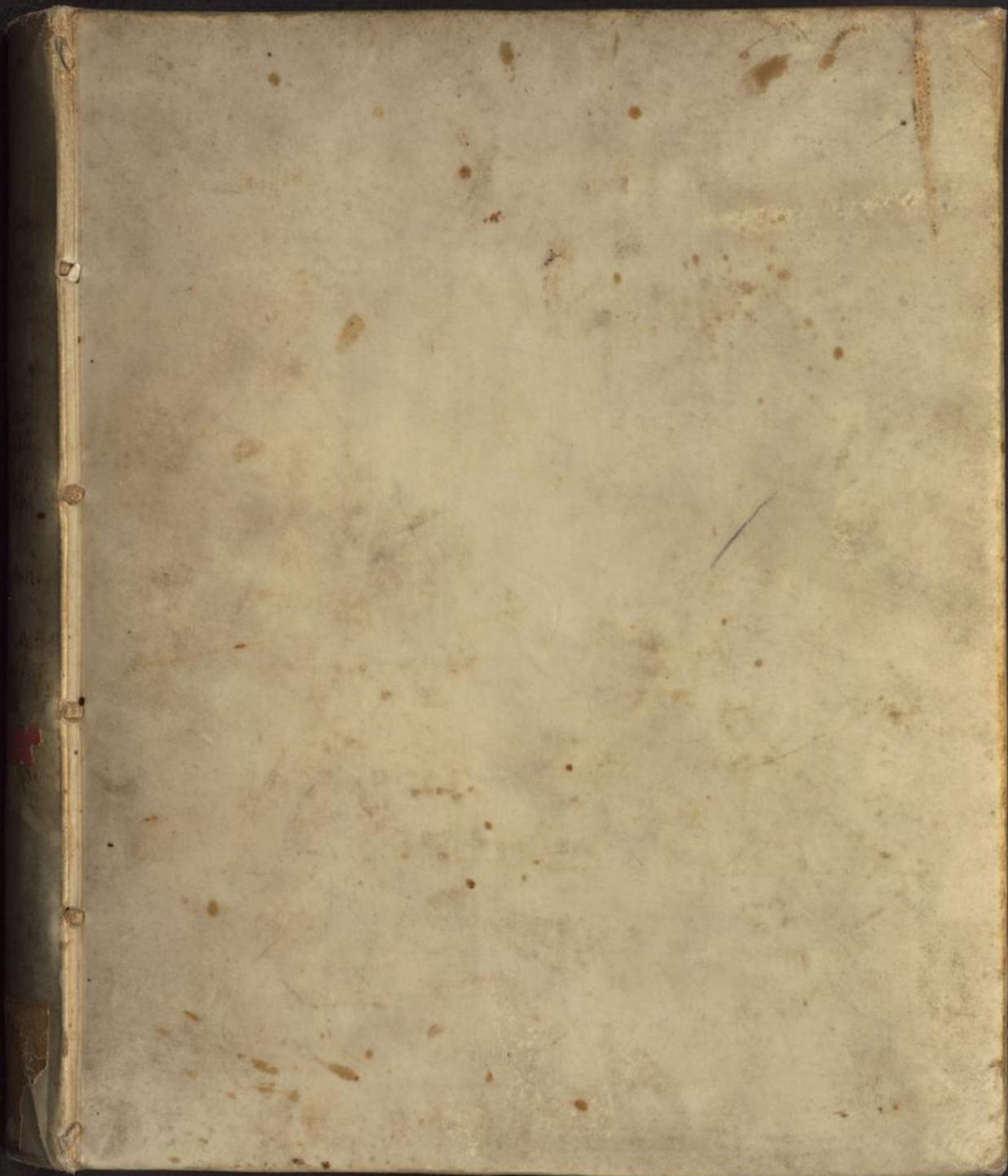
Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Disputatio de lege

Andreä, Jacob

Tubingae, 1572

[urn:nbn:de:bsz:31-128728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-128728)

60A 2690 R

Sum
M. Caroli.

DISPUTATIO
DE LEGE.

*Deo Patre, per Iesum Christum, virtute
Spiritus sancti præsente & gubernante.*

PRAESIDE RE-
VERENDO ET CLARISSIMO

VIRO, IACOBO ANDREAE, SACROSAN-
CTAE THEOLOGIAE DOCTORE AC PROFESSORE, ECCLESIAE & ACADEMIAE
TUBINGENSIS PRAEPOSITO & CANCELLARIO DIGNISSIMO, PRAECEPTORE
SUI SUMMA OBSERVANTIA COLENDO, M. IACOBVS HAIL-
BRUNNER ENRWYHINGENSIS, 8. MARTIJ, HORA SEPTIMA AN-
TE MERIDIANA, ESFLINGÆ, (quo Schola Tubingensis propter pe-
stem esse translata) loco solito, ad Questionem Pro-
positam & subsequentes conclusiones,
exercitij causa respondere
conabitur.

TUBINGAE,
M. D. LXXII.

BEIBWATLIO

The first part of the work
contains the history of the

FRANZÖSISCHER

VERBAND FÜR CLASSENO

UND FÜR CLASSENO

TARIN C A E

M. DLXXX

22

DISPUTATIO
DE LEGE.

QVÆSTIO.

Vm nullus populus in terris vnquã sine lege vixerit, legum autem varietas & diſſimilitudo ſit maxima, quæ omnium perfectiſſima ſit, inquitioſne digniſſimum eſt.

PROPO. 1.

Eam in genere definiunt eſſe doctrinam, quæ præcipiat quid agendum, quidue omittendum ſit.

2.

Quam rectè quoq; inleges Naturales, diuinas & humanas diuidunt.

3.

Eſt enim eadem lex eſt Naturæ, ſingulorum cordibus inſcripta, quæ lex diuina ſcripta, illam tamen huius quali vmbra eſſe conſtat, propter Naturæ humanæ corruptionem, quam à primis parentibus hauſimus.

4.

Eius duę ſunt partes, quarum altera ad agnitionem & cultum Dei pertinet, altera verò ad officia proximo præſtanda refertur.

5.

Cum enim Natura humana non ſit extincta & deleta, ſed ſubſtantia permanſerit, corrupta tamen, ita etiam in ea permanſit aliqua notiſia Dei, videlicet eſſe

A 2 Deum,

DISPUTATIO

Rom. 1. Deum, æternum, bonum, Sapientem, iustum, quæ omnes populos, Apostolo teste, mexcusabiles reddit.

6.

Matth. 7. Sic & quod ad Politicam vitam & conuersationem hominum attinet, discrimen honestorum & turpium quaecumq; remansit, quod hominem, conscientia teste, ad hanc legem alligat, nemine dictante. Quæcunq; volueritis, vt faciant vobis homines, ita & vos facite eis.

7.

Ad hanc renouandam & expoliendam lex diuina ore Dei prolata est, in monte Synai, legum omnium perfectissima, quia & virtutum perfectio summa docetur, & non modo actiones & cogitatus, cum lege diuina pugnantes, verum etiam ipsa Natura deprauata & corrupta damnatur, si maximè nulla actio praua, aut cogitatio iniusta accesserit.

8.

Eius tres potissimum sunt partes, moralis, ceremonialis, & iudicialis seu forensis.

9.

Moralis Decalogi præcepta continet, quibus absolutissimè compræhensa sunt, quæ passim in Prophetis libris de vero Dei cultu, & officijs charitatis præcipiuntur.

10.

Ea cum sit legis Naturæ expolitio & illustratio, omnes homines obligat, omnium locorum & temporum, diuinæ voluntatis immotæ testimonium.

11.

Cuius triplex est vsus: Primus Politicus, vt hac disciplina

sciplina coerceantur omnes homines, etiam non renati, de quo Apostolus: Iusto non est lex posita, sed 1. *Tim. 1.* iniustis.

12.

Alter & is præcipuus renouatæ legis, vt ostendat *Rom. 3. 4. 7. 8.* peccatum, accuset, perterrefaciat & damnet omnes homines, in hac Naturæ corruptione, vt de iustitia propria desperantes, alienam in Christo iustitiam *Gal. 3.* quæramus.

13.

Postremus ad renatos pertinet, vt doceat certa opera, in quibus Deus vult nos exercere obedientiam. *Psal. 119.*

14.

Etsi enim renati, quatenus renati, Spiritu Dei ducuntur, quæ lex est perfectissima, monstrans quæ facienda, quæ omittenda sint: tamen cum regeneratio in hac vita non sit perfecta, & ratio humana, cum non perpetuo regitur verbo Dei, facile erret, opus est non solum lege, sed interdum etiam plagis & poenis, sicut *2. Cor. 12.* sanctorum exempla docent.

15.

Qua in parte grauissimè errant Antinomi, qui à ratione perfectæ regenerationis argumentati, tertium vsum legis apud renatos prorsus sustulerunt.

16.

Cum enim Natura post resurrectionem radicem peccati deposuerit, vitium in Natura hærens, omnium prauarum cupiditatum & actionum fontem, tum demum non modo à reatu & damnatione, verum etiam exactione legis liberabimur, sponte nostra & liberrimè Deo seruientes.

A 3 17. Leges

DISPUTATIO

17.

Leges vero ceremoniales ab externo ritu sic appellatae sunt, quae ad Sacerdotium Leuiticum pertinebant, quae à quibusdam in sacrificia Sacramenta, Sacra, & obseruantias diuisae, verbo Domini exactissime definitae & seuerissime praecipitae sunt. In primis vero cuiusmodi sacrificia, quo loco & tempore à quibus personis & quo ritu sint offerenda, & perficienda omnia, quae his continentur.

18.

Heb. 10. Eas cum Apostolo Paulo affirmamus fuisse Typos & umbras sacrificij Christi, sicut scriptum est: Lex umbram futurorum bonorum, non ipsam imaginem
Col. 2. continet. Et iterum: Quae sunt umbra rerum futurarum, corpus autem Christi.

19.

Heb. 7. 9. 10. Quarum usus tantisper durabat, donec nato Christo, per oblationem proprii corporis factam, unico eorum absolutissimo sacrificio, sanctificaret perficiensque, aeterna redemptione parta.

20.

Matth. 27. Cuius abrogationis signum fuit, velum templi ab imo usque ad summum tempore passionis Christi scissum, quo significabatur, omnibus verè poenitentibus & credentibus per Christum in sanctum sanctorum aditum patere.

21.

Matth. 15. Dum igitur Iudaei istas ceremonias retinent, non Dei praecipitum obseruant, sed sua somnia sequuntur, ac Deum in his obseruandis frustra colunt.

22. Magis

22.

Magis peruersè Pontificij agunt, qui dum populo falso persuadent, se sacra à Christo tradita celebrare, umbram Mosaicarum ceremoniarum introducunt, quibus in nouo Testamento Sacramenta non illustrantur, sed obscurantur.

23.

Vmbra enim de qua Apostolus loquitur, non eam significat quæ cum corpore coniuncta est, eamq; perpetuo sequitur, sed similitudinem à pictoribus desumptam, qui carbone, aut alio vili colore, adumbrare solent, quod postea viuis coloribus exprimunt.

24.

Hinc D. Paulus Iudæos sub ceremonijs legis constitutos, scribit tanquam pueros sub Elementis mundi & in seruitute fuisse, donec per Christum non modo ab his ceremonijs, verum etiam totius legis execratione liberati sunt. *Gal. 4.*

25.

Vbi sublato onere plurimarum ceremoniarum, duobus tantum sacramentis, numero, (vt August: verbis vtamur) paucissimis obseruatione facilimis, significatione præstantissimis, societatem noui populi colligauit.

26.

Ex quo colligitur, leges ceremoniales Euangelij fuisse obscuram prædicationem, quæ Christum adumbrarunt, ad quam Prophetarum conciones, tanquam lumen accesserunt, quibus Messiaæ sacrificium futurum populo Dei commendatum fuit.

27.

Etsi vero tam explicita non fuit illorum fides, quam

DISPUTATIO

quam vel Prophetarum vel nostra, eos tamen, quod huius cultus à Deo præscripti obseruantes fuerunt, tanquam pueros saluos factos esse, minime dubitamus.

28.

Quamuis enim (sicut puer qui sub tutoribus est) sua bona non perfectè cognouerint, Domini tamen *Gal. 4.* & hæredes fuerunt omnium, vt D. Paulus loquitur.

29.

*Aug. de ci. Dei
lib. 7. Cap. 32.*

Hinc D. Augustinus scribit, per quosdam scientes, per quosdam inscientes, id quod ex aduentu Christi, vsq; nunc & deinceps agitur, prænunciatum esse venturum.

30.

Valde autem necessarius fuit harum ceremoniarum vsus, quo populus Iudaicus, ab alijs gentibus & populis, non modo discerneretur, verum etiam in officio retineretur, ne se idolatria gentium contaminaret, & sacra diuinitus instituta, humanis traditionibus non permisceret.

31.

Neq; vero gratiam Dei tantum significabant, vt falso Scholastici Theologi sunt arbitrati, sed ex fide sacramentis ventibus verè conferebant.

32.

Eadem enim gratia est veteris & Noui Testamenti, remissio videlicet peccatorum, propter solius Christi sacrificium, quod sacrificia veteris Testamenti adumbrabant, in nouo autem completum est.

33.

Verum hanc ipsam gratiam non conferebant sacerdotes

cerdotes ex opere operato, sine fide populi, sed per fidem, qua & sciebant Deum hæc sacrificia præcepisse & hunc cultum Deo probari quo sacrificium Christi tectum erat.

34.

Quæ ut ex fide fierent, sollicite legibus ceremoniarum libus cauit Deus, ne humanis traditionibus miserentur.

35.

Quibus sacerdotum impietas & avaritia non noceret, modo iuxta præcepta Mose sacrificia ritè peragerentur, à populo etiam fide implicita, oblata.

36.

Et si verò his legibus ceremonialibus Christiani non obligantur, non tamen propterea nullum illarum usum esse censendum est.

37.

Cum enim caput doctrinæ Evangelicæ sit sacrificium Christi in cruce peractum, à quo salus, vita & iustitia nostra omnis dependet, eius fidem nobis consolatio sacrificiorum veteris Testamenti confirmat, cum viderimus, quàm exacte ipsi per omnia respondeat.

38.

Et cum populus sine ceremonijs viuere non possit, earum liberrimum usum Ecclesiæ suæ reliquit Christus, quæ pro ratione temporum, locorum & personarum et constitui & abrogari possunt, in quantum Ecclesiæ Dei vel prodesse, vel nocere videntur.

39.

Modo ab his opinio cultus & necessitatis procul
B remouetur

D I S P U T A T I O

remoueat, ne vel laqueus conscientijs iniiciatur vel in idolatriam conuertantur.

40.

Qui vero ad imitationem sacrificiorum veteris Testamenti, sacrificium missæ introduxerunt, hi pariter & veteris & noui Testamenti vim ignorarunt.

41.

Veteris enim Testamenti sacrificia, Christi sacrificium in cruce peractum significasse, nemo Christianus dubitat.

42.

Rom. 12. Quæ vero gratiarum actionis fuerunt, *εὐχαριστία* appellata, in nouo Testamento Spiritualia esse Apostolus docet, vbi nos ipsos & corpora nostra, tanquam hostiam viuentem sanctam, acceptam Deo & rationalem cultum Deo offerre iubet.

43.

Leges iudiciales in populo Israelitico, erant diuinæ constitutiones, quibus ad disciplinam externam, & publicam pacem ac tranquillitatem seruandam, & iudicia & pœnas Magistratus ciuilis attemperare cogebatur.

44.

Quas Deus pro natione huius populi rudissimi & peruicacissimi est moderatus.

45.

Eæ de prophanatione nominis diuini, de inobedientia erga parentes, Rixis & de homicidio, de coniugio, Adulterio, stupro, de damno facto, de periurio, de successione & similibus casibus præcipiebant.

46. Et si

46.

Et si vero perfectissima lex Dei fuit forensis quoque, non tamen Deus alium populum, præter Israelitas, legibus forensibus, populo Israelitico latis, subiecit.

47.

Quæ etiam tantisper durarunt, quamdiu politia Israël conseruata fuit.

48.

Postquam vero Iudaicus populus abiectus, & illorum politia euerfa est, singulis Regnis & populis permissum est suis legibus uti, modo legi Nature non sint contrariæ.

49.

Quoniam Euangelium non abolet politias sed conuincitur de remissione peccatorum, quæ prædicatio Euangelij propria est.

50.

Hinc D. Paulus: omnis anima potestatibus super eminentibus subiecta sit. Non enim est potestas nisi à Deo. Et D. Petrus subditi estote cuius humanæ creaturæ, propter Dominum, siue Regi siue præsulibus.

*Rom. 13.**1. Pet. 2.*

51.

Sin vero ciuilibus Magistratus iniustas leges tuetur, Christiano tamdiu ferendæ sunt, donec ipse non compulsus fuerit male agere.

52.

Quibus verè credentes sese non per seditionem opponunt, sed per piam passionem subiiciunt, sicut scriptum est: Famuli subditi sint cum timore.

1. Pet. 2.

B 2 Dominis

D I S P U T A T I O

Dominis, non solum bonis ac humanis, verum etiam pravis. Id enim est gratia Dei, si quis propter Deum suffert molestias, præter meritum affectus malis.

53.

Seditiose ergo agunt Anabaptistæ, qui abolitis constitutionibus civilibus, leges Mosaicas forenses Christianis propter conscientiam obtrudere conantur.

54.

Cum enim Apostolus Paulus propter conscientiam iubeat obedire cuiusvis loci Magistratui, quem leges constituunt, utique & hoc præcepisset, si bona conscientia iuxta cuiusque populi leges non liceret vivere. Modo sicut dictum est, legi Naturæ non repugnent.

55.

Nec à legibus politicis, periculum æternæ salutis cuiquam Christiano homini creatur.

56.

Siquidem quæ honestæ sunt, cum lege Naturæ ac deoque diuina consentientes, idem volunt quod Spiritus sanctus iubet.

57.

Quæ vero cum Natura & diuina voluntate pugnant, postquam ea mutare, non est in potestate priuati hominis positum, modo ipse non consentiat, sed eius crudelitatem ferat, ne sic quidem coram Deo reus agitur.

58.

Non enim qui malarum legum iniustas pœnas fert, iniustus est, sed qui eas tuetur, aut se his à via iustitiæ reuocare patitur.

59. Omnis

59.

Omnibus vero legibus, cum diuinis tum humanis,
iustificatio coram Deo negatur.

60.

In quo numero etiam lex ceremonialis compræ
henditur.

61.

Nam etsi ea ex parte Euangelica concio fuit, tamen
cum non ipsam veritatem haberet Christum, cuius
ymbra erant ceremoniæ & eminus Christum signifi-
cabant, non potuerunt homines iustificare, sicut scri-
ptum est. Non potest sanguis taurorum & hircorum *Heb. 9.*
auferre peccata. Quæ ratione qui plus sacrificassent,
plus etiam Deo reconciliati essent.

62.

Sanguis autē Iesu Christi filij Dei, emundat nos ab
omni peccato. Quæ promissio Euangelij, & exhibitio
noui Testamenti propria est.

F I N I S .

17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

